

Toen Jawad opnieuw de zee zag, sloeg hij tilt

De Standaard* - 02 Nov. 2015
Pagina 6

* De Standaard/Antwerpen, De Standaard/Limburg, De Standaard/Oost-Vlaanderen, De Standaard/Vlaams-Brabant/Brussel, De Standaard/West-Vlaanderen

Meer dan 1.500 kinderen vluchtten dit jaar zonder hun ouders naar België. De allerjongsten zijn amper zeven jaar oud. 'Na wat zij hebben meegemaakt, kwam ik mijn bed niet meer uit. Maar elke ochtend staan deze kinderen klaar om naar school te gaan.'

Van onze redacteur Jef Poppelmonde

brusselWas het de geur van het water, het voelen van het zand of het geluid van de golven, niemand die het precies kan zeggen. Maar toen Jawad (12) uit Afghanistan voor het eerst de Belgische kust zag, sloeg zijn lichaam tilt. 'Een volledige herbeleving van zijn reis over de Middellandse Zee kwam op gang', vertelt psychologe Annelies Huybrechts van Minor Ndako, een organisatie die de jongeren begeleidt. 'We hebben hem in allerijl naar spoed moeten brengen met een posttraumatische reactie.'

'Soms betrappen we onszelf erop dat we met deze kinderen omgaan als met een Vlaamse tienjarige', zegt Huybrechts. 'Wie staat er in godsnaam bij stil dat een uitstapje naar zee gevaarlijk kan zijn? Maar natuurlijk zijn dit geen kinderen die een zorgeloze jeugd kenden. Allemaal dragen ze trauma's met zich mee. Is het niet de oversteek van de zee, dan wel de gevaarlijke honden aan Pakistaanse of Turkse grensovergangen. Of de beelden van stervende mensen in de Libische woestijn, mensen die met blote handen werden begraven.'

'Wat we de jongste maanden meemaken, is ongezien', bevestigt David Lowyck, directeur van Minor Ndako. Sinds begin 2015 ontving die organisatie al dertig nieuwe kinderen van minder dan 12 jaar in één van haar leefgroepen. Allemaal kwamen zij, vaak na een maandenlange reis, alleen in België aan. Twee van hen hadden toen net hun zevende verjaardag achter de rug.

Nachtmerries

In leefgroep Benjamin, waar de jongste bewoners van Minor Ndako rondlopen, verspreidt de geur van spaghetti zich over de kamer. Samid (10) leunt achterover in zijn stoel en overschouwt het gewoel. Om hoe laat hij morgenvroeg naar school moet vertrekken, vraagt hij met behulp van een tolk. En of hij toch niet bij zijn nieuwe vriend David in de klas mag zitten?

Samid is nog maar een week in België. Tijdens zijn vlucht uit Afghanistan zag hij tientallen mensen voor zijn ogen verdrinken, nadat hun rubberen bootje het op de Middellandse Zee liet afweten.

Met zijn ouders had hij al maanden geen contact meer. Naar eigen zeggen reisde hij in het gezelschap van twee neven, maar die zitten intussen in Duitsland. Samid stond helemaal alleen op de stoep bij de Dienst Vreemdelingenzaken in Brussel. Hoe hij daar terechtgekomen is, weet niemand.

'Samid heeft voortdurend nachtmerries over wat hij allemaal heeft meegemaakt', vertelt pedagoge Eveline Moulart.

'Hij wil, net als vele anderen, niet alleen in een kamer slapen. Als we vragen wat hem wakker houdt, komt er geen antwoord. Deze kinderen zijn het niet gewoon dat er naar hun verdriet gevraagd wordt, dat mensen bezorgd om hen zijn.'

'Praten is nochtans de sleutel om met traumatische ervaringen om te gaan', zegt Huybrechts. 'Zelfs de allerjongsten kunnen systematisch alle landen opsommen die ze tijdens hun reis gepasseerd zijn. Bij grensovergangen staan ze altijd wat langer stil. "Bam, bam, politie", roepen ze dan, terwijl ze met hun hand hun andere pols vastgrijpen, als bij een handboei.'

Voor zover dat mogelijk is, moedigen de psychologen van Minor Ndako kinderen aan om contact te houden met familie. 'Waarbij we hen er telkens op voorbereiden dat ze slecht nieuws kunnen krijgen. En dat elk gesprek het laatste kan zijn.'

Goed kamp

Toch zijn deze kinderen geen wandelende hoopjes ellende. 'Ondanks hun vele trauma's houden ze zich sterk', zegt pedagoge Kleo Dubois. 'Na wat zij hebben meegemaakt, kwam ik mijn bed niet meer uit. Maar deze kinderen staan elke ochtend op, kleden zich aan en wandelen naar school. De eerste dagen zijn ze vaak zelfs licht euforisch. Omdat ze een 'goed kamp' gevonden hebben, waar het veilig is en waar ze kunnen blijven'.

Maar natuurlijk volgt al gauw de onvermijdelijke vraag: wanneer komt de rest van de familie aan? De ouders van Samid proberen, samen met zijn drie zussen, al wekenlang om vanuit Turkije de Middellandse Zee over te steken. Een gevaarlijke passage op de reis. En dat weet Samid zelf maar al te goed. Ineengekrompen ligt hij op de leuning van de zetel droevig voor zich uit te staren.

Tot in de loop van de avond, via een oom in Afghanistan, verlossend nieuws binnenloopt. Zijn familie heeft de kust van Griekenland bereikt. Samid fleurt op. Vijf minuten later raast hij door de tuin, op zoek naar iemand die met hem wil voetballen.

Jef Poppelmonde

Copyright © 2015 Corelio. Alle rechten voorbehouden